

Dezinformacije so resna
grožnja demokraciji ter blaginji
posameznika in družbe.

Drži

Ne drži

Postfaktična doba* je povezana z okoliščinami, v katerih imajo čustva in osebna prepričanja manjši vpliv na oblikovanje javnega mnenja kot objektivna dejstva.

Drži

Ne drži

*Pojem označuje dobo, ko v javnih nastopih politikov preverljiva dejstva stopajo v ozadje, saj se zaradi doseganja določenih ciljev uporabljajo prirejeni in potvorjeni podatki.

Postfaktična doba* je
povezana z okoliščinami, v
katerih imajo čustva in osebna
prepričanja večji vpliv na
oblikovanje
javnega mnenja kot objektivna
dejstva.

Drži

Ne drži

*Pojem označuje dobo, ko v javnih nastopih politikov preverljiva dejstva
stopajo v ozadje, saj se zaradi doseganja določenih ciljev uporabljajo
prirejeni in potvorjeni podatki.

V postfaktični dobi* potrošnjo
informacij vodijo predvsem
čustva ljudi.

Drži

Ne drži

*Pojem označuje dobo, ko v javnih nastopih politikov preverljiva dejstva
stopajo v ozadje, saj se zaradi doseganja določenih ciljev uporabljajo
prirejeni in potvorjeni podatki.

Lažne novice krepijo politično
in družbeno razdvojenost.

Drži

Ne drži

Lažne novice so novinarski članki, ki so namerno in preverljivo napačni, ter lahko zavajajo bralce.

Drži

Ne drži

Lažne novice se širijo hitreje
kot preverljiva dejstva.

Drži

Ne drži

Izraz infodemija, ki je
mešanica besed “informacija”
in “epidemija” se nanaša na
širjenje informacij.

Drži

Ne drži

Izraz infodemija, ki je mešanica besed “informacija” in “epidemija” se nanaša na širjenje dezinformacij.

Drži

Ne drži

Dezinformacije so lahko
podlaga za politične in
družbene odločitve, ki so v
nasprotju z najboljšimi interesi
družbe.

Drži

Ne drži

Lažne novice so ustrezen izraz
za opis poplave informacij oz.
zasičenosti z informacijami.

Drži

Ne drži

Lažne informacije se širijo le
zaradi dejanj trolov.

Drži

Ne drži

*Trolji so ljudje, ki namerno sprožajo spletne konflikte z objavljanjem provokativnih ali netematskih prispevkov na družbenih omrežjih.

Dezinformacije so vsebine, ki
so napačne in se delijo z
namenom povzročanja škode.

Drži

Ne drži

Napačne informacije so vsebine, ki so napačne in se delijo z namenom povzročanja škode.

Drži

Ne drži

Izmišljene ali prirejene
avdiovizualne vsebine so
primer dezinformacij.

Drži

Ne drži

Izmišljene ali prirejene
avdiovizualne vsebine so
primer napačnih informacij.

Drži

Ne drži

Napačne informacije so vsebine, ki so napačne, vendar namen njihovega širjenja ni povzročati škodo.

Drži

Ne drži

Dezinformacije so vsebine,
ki so napačne, vendar
namen njihovega širjenja
ni povzročati škodo.

Drži

Ne drži

Kadar dezinformacije širi oseba, ki se ne zaveda, da so napačne ali zavajajoče, se spremenijo v napačne informacije.

Drži

Ne drži

Kadar napačne informacije širi oseba, ki se ne zaveda, da so napačne ali zavajajoče, postanejo dezinformacije.

Drži

Ne drži

Kadar dezinformacije širi oseba, ki se ne zaveda, da so napačne ali zavajajoče, se spremenijo v zlonamerne informacije.

Drži

Ne drži

Namerne napake v
statističnih podatkih se štejejo
za napačne informacije.

Drži

Ne drži

Nenamerne napake v
prevodih se štejejo za
dezinformacije.

Drži

Ne drži

Deljenje zlonamernih
informacij je deljenje resničnih
informacij z namenom
povzročanja škode. Pogosto
gre za širjenje
zasebnih informacij v javni
sferi.

Drži

Ne drži

Manipulirana vsebina je, z namenom zavajanja, spremenjena ali prirejena pristna (resnična) vsebina.

Drži

Ne drži

Izmišljena vsebina je, z
namenom zavajanja,
spremenjena ali prirejena
pristna vsebina.

Drži

Ne drži

Slika, v katero so nekateri elementi vstavljeni pozneje, je primer manipulirane vsebine.

Drži

Ne drži

Slika, v katero so nekateri elementi vstavljeni pozneje, je primer manipulirane vsebine.

Drži

Ne drži

Manipulirana vsebina je vsebina, ki nima dejanske podlage in je 100-odstotno izmišljena.

Drži

Ne drži

Globoki ponaredki (ang. *deepfake*) so primer izmišljene vsebine.

Drži

Ne drži

Globoki ponaredki (ang. *deepfake*) so primer zavajajoče vsebine.

Drži

Ne drži

Fotografija, ki je obrezana tako, da dogodek uokviri na določen način, predstavlja izmišljeno vsebino.

Drži

Ne drži

Vsebina, ki je pristna, vendar
je bila preoblikovana in
deljena z lažnimi
kontekstualnimi
informacijami, se
imenuje lažni kontekst.

Drži

Ne drži

Vsebina, ki je pristna, vendar
je bila preoblikovana in
deljena z lažnimi
kontekstualnimi
informacijami, se
imenuje zavajajoča vsebina.

Drži

Ne drži

Kadar se pri poročanju o
aktualni novici uporabijo
stare novice/informacije, gre
za lažni kontekst.

Drži

Ne drži

Vaba za klike (ang. *clickbait*) se uporablja za pritegovanje pozornosti in spodbujanje klikov z zavajajočimi in senzacionalnimi naslovi ter vizualnimi podobami ali napisi.

Drži

Ne drži

Pri zavajajoči vsebini gre za posnemanje pristnih virov.

Drži

Ne drži

Teorije zarote poskušajo brez
trdnih dokazov razložiti
pomembne dogodke in
okoliščine kot zlonamerna
dejanja
skrivnih ali vplivnih ljudi ter
skupin.

Drži

Ne drži

Namen lažne vsebine ni
zavajanje ali povzročanje
škode.

Drži

Ne drži

Namen parodije ni zavajanje ali povzročanje škode, vendar lahko ljudi kljub temu zavede.

Drži

Ne drži

Satira se norčuje iz informativnih oddaj in s humorjem ali pretiravanjem občinstvu predstavlja novice.

Drži

Ne drži

Sponzorirana vsebina se
norčuje iz informativnih
programov in uporablja
humor ali pretiravanje za
predstavitev
novic občinstvu.

Drži

Ne drži

Parodija posnema glavne
medije in njihovo obliko
predstavitve, vendar uporablja
nefaktične (izmišljene)
informacije, da bi vnesla
humor.

Drži

Ne drži

Sponzorirana vsebina je
oglaševalsko gradivo, ki je
prikazano kot resnična
sporočila za
javnost in
poročila o novicah.

Drži

Ne drži

Propaganda je ravnanje in/ali nastopanje novinarjev z namenom, da bi v medije širjenja novic vnesli tržna ali druga prepričevalna sporočila.

Drži

Ne drži

Propaganda se nanaša na novice, ki jih pogosto ustvari politični subjekt, da bi vplival na javno mnenje.

Drži

Ne drži

Propaganda pogosto temelji na dejstvih, vendar vključuje tudi pristranskost, ki spodbuja določeno stran ali perspektivo.

Drži

Ne drži

Cilj propagande je pogosto
obveščanje in ne
prepričevanje.

Drži

Ne drži

Eden glavnih motivov za deljenje lažnih ali zavajajočih vsebin je oblikovanje javnega mnenja, vplivanje nanj ter promoviranje določenih idej, ideologij, političnih strank ali/in ljudi.

Drži

Ne drži

Med psihološkimi motivi za deljenje lažnih informacij so potreba po priljubljenosti in potreba po pozornosti.

Drži

Ne drži

Psihologija dezinformacij govori o miselnih bližnjicah, zmotah in iluzijah, ki spodbujajo ljudi, da verjamejo v stvari, ki niso preverjena dejstva.

Drži

Ne drži

Vsi časopisi, tako tiskane kot
spletne različice, so novi
mediji.

Drži

Ne drži

Blog je primer novega
medija.

Drži

Ne drži

Izraz “novi mediji” se običajno uporablja za tehnološke, besedilne in kulturne spremembe v proizvodnji, distribuciji in uporabi medijev.

Drži

Ne drži

Med značilnostmi novih medijev so pojmi, kot so digitalni, interaktivni, hipertekstualni, virtualni, omrežni in simulirani.

Drži

Ne drži

Novi mediji morajo biti
digitalni, interaktivni,
hipertekstualni, virtualni,
mrežni in simulirani hkrati.

Drži

Ne drži

Tradicionalna televizija je primer novega medija, ker vsebuje sliko, zvok in besedilo.

Drži

Ne drži

Tradicionalna televizija NI
primer novih medijev. Čeprav
vsebuje sliko, zvok in
besedilo, ni interaktivna in ne
temelji na digitalni kodi.

Drži

Ne drži

Analogni telefon je primer
novega medija, saj je
interaktiven.

Drži

Ne drži

Analogni telefon NI primer
novega medija. Čeprav je
interaktiven, ni integriran, saj
prenaša le govor
in zvok ter ne deluje z
digitalno kodo.

Drži

Ne drži

Integracija, interaktivnost in digitalna koda so tri temeljne in obvezne značilnosti novih medijev.

Drži

Ne drži

Interaktivnost medijev je
možnost vzpostavitve
dvostranske ali večstranske
komunikacije, pri čemer lahko
pošiljatelj in prejemnik v
vsakem trenutku zamenjata
vlogi.

Drži

Ne drži

Novinarstvo je dejavnost
zbiranja, zapisovanja,
preverjanja in poročanja o
javno pomembnih
informacijah.

Drži

Ne drži

Od novinarjev se pričakuje, da bodo med intervjuji, iskanjem novic in poročanjem ohranili objektivnost.

Drži

Ne drži

Od novinarjev se pričakuje,
da bodo med intervjuji,
raziskovanjem novic in
poročanjem ohranili
subjektivnost.

Drži

Ne drži

Od novinarjev se pričakuje, da
svojih bralcev NE prepričujejo,
temveč jih obveščajo.

Drži

Ne drži

Od novinarjev se pričakuje, da
s svojimi poročili in članki
prepričujejo bralce.

Drži

Ne drži

Od novinarjev se pričakuje, da
dobijo vpogled v situacijo tako,
da sledijo primarnim virom
(na primer s pogovori z
ljudmi, ki jih je incident ali
tragičen dogodek najbolj
prizadel, pregledom pisnih
dokazov, arhivskih dokumentov
itd.).

Drži

Ne drži

Med novinarske prakse se lahko vključijo tudi mnenja.

Drži

Ne drži

Subjektivnost novinarjev je potrebno omejiti z uvodniki, kolumnami ali drugimi vsebinami, ki temeljijo na mnenju.

Drži

Ne drži

Današnji novinarji ne pišejo le tradicionalnih novic, temveč pripravljajo tudi podcaste, videoposnetke, snemajo dokumentarce in pomagajo voditi oddaje.

Drži

Ne drži

Informirani državljani so temelj demokracije. Novinarji in mediji so glavni vir teh informacij.

Drži

Ne drži

Da bi novinarjem zagotovili,
da svoje delo opravljajo tako,
kot si želijo, so številne države
uvedle pravno
zaščito svobodnega tiska.

Drži

Ne drži

V svobodni družbi so novinarji
odgovorni tudi za obveščanje
državljanov.

Drži

Ne drži

Novinarji morajo zagotavljati
točne informacije, o njih
poročati pošteno, celovito in
neodvisno od zunanjih
vplivov.

Drži

Ne drži

Danes lahko vsakdo, ki ima
napravo povezano z
internetom, preko blogov,
spletnih strani ali družbenih
medijev,
razširja različne informacije, ki
lahko dosežejo veliko število
ljudi.

Drži

Ne drži

Zaradi ogromne količine informacij je “resnica” za večino ljudi nejasna. Vloga novinarjev je zato v demokratični družbi postala pomembnejša kot kadarkoli prej.

Drži

Ne drži

Narava poklica novinarja sili,
da izbira zanesljive vire in
informacije.

Drži

Ne drži

Zaradi narave poklica se mora
novinar zanašati tudi na
opažanja iz druge roke
(opažanja drugih).

Drži

Ne drži

Narava novinarskega poklica
novinarja sili, da informacije
preveri pri enem samem viru.

Drži

Ne drži

Narava novinarskega poklica
novinarja sili, da določi
vrednost informacije, preden
jo posreduje javnosti.

Drži

Ne drži

Narava novinarskega poklica
novinarja sili k natančnemu,
objektivnemu in poštenemu
poročanju.

Drži

Ne drži

Osveščanje javnosti je
novinarjeva dolžnost, ki je
pomembna za demokracijo.

Drži

Ne drži

Novinarji morajo biti pošteni
in pogumni pri zbiranju,
poročanju in razlaganju
informacij.

Drži

Ne drži

Etično novinarstvo obravnava
vire, akterje, sodelavce in
člane javnosti kot človeška
bitja, ki si zaslužijo
spoštovanje.

Drži

Ne drži

Najvišja in glavna dolžnost
etičnega novinarstva je služiti
javnosti.

Drži

Ne drži

Etično novinarstvo pomeni
prevzemanje odgovornosti za
svoje delo in pojasnjevanje
svojih odločitev
javnosti.

Drži

Ne drži

Danes je ustvarjanje in
posredovanje novic še vedno
monopol medijskih
strokovnjakov.

Drži

Ne drži

Multimedijsko novinarstvo je novinarstvo, pri katerem novinarji uporabljajo digitalne platforme (bloge, družbena omrežja) tako za pridobivanje informacij kot za pripravo novic in njihovo razširjanje v javnosti.

Drži

Ne drži

Sodelovalno novinarstvo* je novinarstvo, pri katerem novinarji uporabljajo digitalne platforme (bloge, družbena omrežja) tako za pridobivanje informacij kot za pripravo novic in njihovo razširjanje v javnosti.

Drži

Ne drži

*Omogoča več možnih (in aktivnejših) vlog za člane javnosti, vključno z njihovim sodelovanjem pri zbiranju, analiziranju, poročanju in izmenjavi informacij. Tradicionalno novinarstvo, znotraj katerega novinar ustvarja in posreduje občinstvu informacije, odpira javnosti.

Državljansko novinarstvo*
se osredotoča na potrebe
skupnosti, ki ji služi, in ji
omogoča, da dejavno
sodeluje pri
ustvarjanju novic.

Drži

Ne drži

*Novinarstvo, ki ga izvajajo ljudje, ki niso poklicni novinarji. Informacije se širijo informacije preko spletnih strani, blogov in družbenih medijev.

Večdimenzionalno
novinarstvo se osredotoča na
potrebe skupnosti, ki ji služi,
in ji omogoča, da dejavno
sodeluje pri ustvarjanju novic.

Drži

Ne drži

Zaradi količine informacij, ki so nam danes na voljo, je v sodobnih časih, težje kot kdaj koli prej razlikovati med zanesljivimi in izmišljenimi informacijami.

Drži

Ne drži

Z novimi tehnologijami je
ustvarjanje in širjenje
dezinformacij, ki so videti
verodostojne, mnogo lažje.

Drži

Ne drži

Želja ljudi po čim hitrejšem
pridobivanju informacij
povečuje verjetnost, da
informacije ne bodo točne.

Drži

Ne drži

Ljudje so nagnjeni k sprejemanju in zaupanju informacijam, ki podpirajo njihove že obstoječe ideje.

Drži

Ne drži

Razvoj prejemnika novic v proizvajalca novic je povečal širjenje napačnih informacij.

Drži

Ne drži

Razvoj prejemnika novic v proizvajalca novic je zmanjšal širjenje napačnih informacij.

Drži

Ne drži

Rang in priljubljenost na družbenih medijih se lahko uporabljata kot približek zanesljivosti informacije.

Drži

Ne drži

V družbenih medijih je
pošiljatelj informacij/novic
njihov vir.

Drži

Ne drži

Zaradi človeške psihologije so
ljudje dovzetni za
dezinformacije, kar vpliva na
to, ali popravki dezinformacij
delujejo ali ne.

Drži

Ne drži

Intelektualna lakomnost* je nagnjenost k razmišljanju in reševanju problemov s prefinjenim miselnim naporom.

Drži

Ne drži

*Izraz sta leta 1984 skovali Susan Fiske in Shelley Taylor ter opisuje sposobnost in nagnjenost človeških možganov k reševanju problemov.

Motivirano razmišljanje je nagnjenost k razmišljanju in reševanju problemov na preprostejše načine ter izogibanje zahtevnim miselnim naporom.

Drži

Ne drži

Intelektualna lenoba je psihološki mehanizem, ki s poenostavljanjem družbene realnosti prihrani čas in napor, sicer porabljen za obdelavo informacij.

Drži

Ne drži

Potrditvena pristranskost je nagnjenost k varčevanju s časom in naporom pri obdelavi informacij.

Drži

Ne drži

Motivirano sklepanje je izbira prvega "sprejemljivega odgovora" na vprašanje ali rešitev problema.

Drži

Ne drži

Zadovoljevanje je izbiranje
informacij, ki so “dovolj dobre”
za zadovoljitev osnovnih
potreb.

Drži

Ne drži

Teorija dvojnega procesa trdi,
da sočasno obstajata dva
različna sistema mišljenja, in
sicer hitro in počasno
mišljenje.

Drži

Ne drži

Hevristika* opisuje duševno nelagodje osebe, ki ga sproži situacija, v kateri je oseba soočena z dejstvi, ki so v nasprotju z njenimi prepričanji, idejami in vrednotami.

Drži

Ne drži

*Hevristika predstavlja iz izkušenj pridobljene načine in metode reševanja problemov.

Motivirano sklepanje je miselna bližnjica, ki olajša kognitivno obremenitev pri sprejemanju odločitve.

Drži

Ne drži

Tekočnost omogoča hitro in
učinkovito reševanje
problemov ter presojanje.

Drži

Ne drži

Hevristika sicer pomaga
pospešiti reševanje
problemov in proces
odločanja, vendar lahko vodi
do kognitivnih
pristranskosti, netočnih sodb
in napačnih sklepov.

Drži

Ne drži

*Hevristika predstavlja iz izkušenj pridobljene načine in
metode reševanja problemov.

Kognitivna disonanca opisuje duševno nelagodje osebe, ki ga sproži situacija, ko je oseba soočena z dejstvi, ki so v nasprotju z njenimi prepričanji, idejami in vrednotami.

Drži

Ne drži

Zaradi kognitivne disonance
lahko ljudje zavrnejo
verodostojne informacije, da
bi zmanjšali disonanco.

Drži

Ne drži

Potrditvena pristranskost
pomeni iskanje ali razlaganje
dokazov na način, ki ustreza
obstoječim prepričanjem
in pričakovanjem.

Drži

Ne drži

Kognitivna disonanca pomeni iskanje ali razlaganje dokazov na način, ki je v nasprotju z obstoječimi prepričanji in pričakovanji.

Drži

Ne drži

Potrditvena pristranskost je nagnjenost k iskanju in zaupanju informacijam, ki že potrjujejo obstoječe miselne modele, predhodno znanje in prepričanja posameznika.

Drži

Ne drži

Zadovoljitev je nagnjenost k
iskanju in zaupanju informacij,
ki že potrjujejo obstoječe
miselne modele,
predhodno znanje in
prepričanja posameznika.

Drži

Ne drži

Motivirano sklepanje je oblika sklepanja, pri kateri ljudje dostopajo do argumentov, jih oblikujejo in ocenjujejo na pristranski način, da bi prišli do želenega zaključka.

Drži

Ne drži

Potrditvena pristranskost
ljudem omogoča, da sklepajo
na podlagi tega, kar želijo, in
verjamejo v to, v kar
želijo verjeti.

Drži

Ne drži

Večja je verjetnost, da bodo
ljudje verjeli, da je nekaj
resnično, če bodo lahko to
lažje predelali.

Drži

Ne drži

Večja verjetnost je, da bodo ljudje verjeli trditvam, ki so jih slišali večkrat, v primerjavi z novimi trditvami, s katerimi se še nikoli niso srečali.

Drži

Ne drži

Tudi če je nekaj ovrženo, lahko
že samo ponavljanje prvotne
trditve povzroči, da se ta
posamezniku zdi bolj znana in
verodostojna.

Drži

Ne drži

Selektivno izogibanje opisuje vedenje, pri katerem oseba aktivno išče informacije, ki podpirajo njena stališča.

Drži

Ne drži

Selektivno izogibanje opisuje vedenje, pri katerem se oseba izogiba informacijam, ki izzivajo njena prepričanja.

Drži

Ne drži

V družbenih medijih se lahko selektivno izogibanje izvaja s filtriranjem informacij/vsebin.

Drži

Ne drži

Pluralistična nevednost* je
nerazumevanje tega, kaj
mislijo in verjamejo drugi.

Drži

Ne drži

*Pluralistična nevednost je kognitivna pristranskost, pri kateri posamezniki verjamejo, da se njihova zasebna stališča razlikujejo od večinskih.

Potrditvena pristranskost je
nerazumevanje tega, kar
mislijo in verjamejo drugi.

Drži

Ne drži

Učinek lažnega soglasja je
precenjevanje, koliko drugih
ljudi ima enako mnenje kot
mi.

Drži

Ne drži

Motivirano sklepanje je
precenjevanje, koliko drugih
ljudi ima enake poglede kot
mi.

Drži

Ne drži

Učinek tretje osebe opisuje posameznike, ki menijo, da imajo medijska sporočila večji učinek na druge ljudi kot nanje.

Drži

Ne drži

Pluralistična nevednost
opisuje posameznike, ki
menijo, da imajo medijska
sporočila večji vpliv na druge
ljudi
kot na njih same.

Drži

Ne drži

Dezinformacije so trdovratne
in jih je težko ovreči.

Drži

Ne drži

Učinek stalnega vpliva je
nezmožnost delanja
popravkov. Napačne
informacije namreč še naprej
vplivajo na ljudi tudi po tem,
ko so bile popravljene.

Drži

Ne drži

Učinek domnevne resnice je
nezmožnost delanja
popravkov. Napačne
informacije namreč še naprej
vplivajo na ljudi tudi po tem,
ko so bile popravljene.

Drži

Ne drži

Učinek domnevne resnice je,
ko se nekaj zdi resnično, ker
še ni bilo popravljeno.

Drži

Ne drži

Učinek omadeževane resnice
je, ko se nekaj zdi resnično,
ker še ni bilo popravljenno.

Drži

Ne drži

Učinek omadeževane resnice
je, da ljudje zaradi popravkov
začnejo dvomiti v resnične
informacije.

Drži

Ne drži

Ponavljanje ustvarja
poznavanje in je zato
učinkovita tehnika, s katero
ljudi pripravimo do tega, da
verjamejo
napačnim informacijam.

Drži

Ne drži

Učinek navidezne resnice se
pojavi, ko se zaradi
poznavanja nekaj zdi
resnično, čeprav ni.

Drži

Ne drži

Učinek domnevne resnice se
pojavi, ko se nekaj zaradi
poznavanja zdi resnično,
čeprav to ni.

Drži

Ne drži

Kadar lahko popravek okrepi vero v napačne informacije, se to imenuje učinek povratnega učinka.

Drži

Ne drži

Kadar popravek okrepi vero v
napačne informacije, se to
imenuje učinek navidezne
resnice.

Drži

Ne drži

Skepticizem je zavedanje o
možnosti manipulacije in želja
po natančnem razumevanju
resnice.

Drži

Ne drži

Trenje je zavedanje o
možnosti manipulacije in želja
po natančnem razumevanju
resnice.

Drži

Ne drži

Analitično mišljenje je kognitivni proces, ki vključuje premišljeno ocenjevanje (utemeljevanje) in ne hitrih, intuitivnih sodb.

Drži

Ne drži

Trenje je nasprotje tekočnosti,
ko je nekaj težko obdelati ali
izvesti.

Drži

Ne drži

Inokulacija (sin. *cepljenje*, *vcepitev*) se nanaša na tehnike, ki krepijo odpornost proti napačnim informacijam.

Drži

Ne drži

Skepticizem se nanaša na tehnike, ki krepijo odpor proti napačnim informacijam.

Drži

Ne drži

Novi mediji so vsi mediji (od spletnih strani, blogov do mobilnih telefonov, aplikacij za pretakanje video vsebin in drugih oblik komunikacije, povezane z internetom), ki se prenašajo digitalno.

Drži

Ne drži